

Megjelenik a Társalkodóval együtt minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner - Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy más külföldi tartományokba kívánató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésny fölvetetik 's pontosan közöltetik.

Az előfizetéssel elkésteknek a 'Jelenkor és Társalkodó' 2dik félévi folyamából még teljes számú példányokkal szolgálhat a szerkesztőség.

FOGLALAT: Magyarország és Erd (kinevezések; Schlachta Márton; magyar tud. társ.; a népképviselő; felszólítás a hazai irókhöz; Borsodmegyei követének felszólítása a miskolci tűzvéz ügyében; jelentés a miskolci ág. hitv. gymnasium ügyében; Szatmármegye: villongás a követek visszahívása iránt; Tornamegye: pótlékutastások; Turócmege: pénzhamisítás, megyei levelezések; Pozsegamegye: a diák nyelvbugz. pártoltatik; mezői naptár; adakozások a kovács tüztkárvalottak számára; magyarázat a birtokképeség ügyében; egy kis észrevétel ezen homályos magyarázatra; foksabadiak hállája; magyaróvári iskolai próbatét; Arad város haladái tekintetében; st.)

Szerbia (az új választást a szultán megerősíté; Lieven Belgrádban)

Amerika (Mexikóban békekötés; Braziliában kamaranyitás.)

Spanyolország (Madrid előtt még sem történt összeütkezés; Narvaez és Aspiroz Madrid elől eltávoztak; Aumale hg. ajánlata)

Anglia (példa a tory kormány ügykezeléséről; a kínai háboru haszna; gyorsutazási példa)

Francoziaország (terv a spanyol királyné férjvázalás ása iránt; új győzelem Algirban.)

Értesítő.

Magyarország és Erdély

Ő cs. 'sap. kir. Fels. Szolcsányi Ferenczet az ájtatos szerzetegyik érdemes tagját, kithét évvel ezelőtt a kolosvári normalis iskolák 40 évig szorgalommal folytatott igazgatásáért polgári arany érdempénzzel ajándékozott meg, 300 pfr. évi nyugalomra bocsátani legkegy. méltóztatt.

Schlachta Márton bolyi apát és szatmári olvasó kanonok jul. 13kán idegláz következtében életének 67dik évében meghalálozott.

A' népképviselőt.

A' posti hírlap 193dik számában ifj. Pázmándy Dienes ur a' népképviselői rendszert, mind a' megyei, mind pedig országos gyűlésekbe behozatni ajánlja 's alkotványunk fenmaradását csak a' népnek, vagy is nem nemeseknek a' nemesekhez illyképeni kapcsolata által véli fenmaradhatónak, és tartósnak. Ezen javaslatot nem most halljuk ugyan először, mert már rég vannak illy bajnokink, kik nem a' mindennapi bajjal és szükséggel vesződnek, mert azokat ők nem érzik, hanem mindig ollyasmin hányják vetik eszöket, mivel másnak nem használnak, magoknak pedig 's őseinktől szent ereklyekint reánk szállott alkotványunknak csapást okoznak. A' bajon akarnának segíteni, mielőtt valódiilag tudnák mi a' baj. Nem az a' magyar nemtelen nép baja, hogy a' megyei gyűléseken nem tarthat beszédeket, és az országos üléseken személyesen részt nem vehet, ezzel nem telik az ő erszénye sem gabonahambárja, nem kevesedik sőt szaporodik adója, nem könnyebbszik személyes terhe és szolgálata, szóval nem lesz vagyonosb, hanem inkább szegényebb. Uraim! a' fázékony ruhátlan embernek bővelt ruha kell hogy hidegben ne fázzék, nem béleletlen sínóros nadrág, mi sok pénzbe kerül és még sem melegít; ki a' köznépén segíteni akar, ne olly segítséggel lépjen fel mellette, a' mi csak ünnepre s nem mindennapra való, hanem adóján, személyes terhein, szolgálatján, keresetmódján, célirányos neveltetésén kell segíteni, ezt fogja ő megköszönni 's illyen jótéteményeket 's érezhető hasznokat árasztó alkotványhoz hű ragaszkodással 's ennek eszközölji iránt valódi szeretettel viseltetni; pedig nemde uraim csak erre's nem másra czéloz szándéktok is. De elvettétek az utat, vagy igen is sokon mentetek, és a' főntat nem találtátok meg, mert nyargalva és vágatva mentek, nem az őstül maradt erős talpazatu házat akarjátok kiigazítani, hanem inkább egy egészen új izlésűt építeni a' mostani divat szerint, melly kívülről nagyon szép de belül lakhatlan, mert sem ágyadnak sem asztalodnak nem talász ben alkalmas helyet, és így ti csak utítani, nem pedig igazítani vagy javítani szerelték.

Hoztatok új urbéri törvényeket: kérdezzétek meg a' földes-urakat és a' jobbágyokat, megelégesznek e velök? majd meghalljátok a' feleletet; elvettétek a' föl-

desur tulajdonát, mit ő vagy ősei érdemeiért, haza v. király iránti hű szolgálattért, vagy pedig saját pénzéért szerzett. Megengedtétek a' jobbágyoknak hogy urátul ingyen kapott birtokát eladhassa 's hogy a' gyermekek magok közt annak árát feloszthassák. Előbb a' tágasb alföldön új helységek telepítettek 's ezzel időről időre szaporítottatott a' haza népessége, valamint a' szorgalom, természet és fogyasztás. Keress most birtokost, kiterjedelmes magányos pusztáit a' köznépnek kiosztani és szolgálattért kiadni akarná, bizonyos lehetsz, hogy illyent egyet sem fogsz találni. Mondd most hogy a' hazának nincs is több népre szüksége, hiszen háboru többet soha sem lesz Lajos Fülöp, Wellington és Metternich hgek egy tollrántással szokták az előbbi véres harcokat végezni. Éjszaki óriás szomszédunk szinte irtózik a' tolltul, mert csak a' dzsidásokhoz, nem pedig a' tollasokhoz van szokva, de így lesz é ez mindig? 'S ha majd meg is fegyverre kerül a' dolog, elő tudjátok é onnet is venni a' népet, a' hol nincs? pedig a' nép erejében fekszik ám a' haza ereje, nem az irodalomban, v. föllengős eszmékben. Még most talász Tolnában, Baranyában 's Bácságban parasztot, ki 30—40 ezret érő vagyonnal bír, de ha felosztod ennek minden fekvő vagyonát az új urbér szerint leányaira is, kevesbet fogsz ezután illy vagyonost találni, kinek pedig csak földje és más egyebe nincs, azt négy v. öt gyermekei miatt eladni kénytelen, megveszi olcsón 's reméltett nagy nyereség fejében a' zsidó, vándorlóvá lesz az előbbi magyar gazdának mind az öt gyermeke, holott előbbi szokás szerint legalább is az öt közül kettő az a' tyai gazdaságban maradhatott, és ha iparkodó volt, gyermekeit jól hagyhatta, volt neki mire nősilni, és min a' hazának bajnokokat, vagy jó polgárokat nevelhetni, de most zsidó ült a' házba, ugy mint veréb a' fecskéfészékbe, várhatsz é már most ezen Izrael fiátul annyit, mint Pannoniátul? kérdezd meg most azon szegény kiszorított gyermekeket: mint tetszik nekik az új törvény? és vizsgálod meg ügyesen, mi hasznot tettek ezzel a' hazának, nem haszonra, de kárra elégre fogsz találni, mert megfosztottátok a' földesurat magáéttul 's nem adatok semmi kárpótlást neki, nem ugy mint 1816ban Poroszország a' jobbágyi birtok felét visszaadta a' földesurnak 's csak fele lett a' paraszté. 1821ben Ausztria a' jobbágyi birtokot ugy adta oda a' parasztnak, ha azt urátul meg tudja venni, és ti mindentudók erre nem figyelmeztetek 's mint önkény ellenségei, magatok ellen önkénykedtetek.

Fontoljátok meg jól, hogy ti nem magatoknak, hanem másoknak akartok új törvényeket hozni, és így nem magatok emésztitek föl az általatok készített étkeket. Ha tehát azt akarjátok, hogy vendégeitek dicsérik ebédeiteket, készítsétek étkeiteket azok szája izlésére, különben hiába lesz a' vendéglési nagy költség 's éhesen maradnak a' vendégek. Mielőtt szavazatot adtok a' köznépnek, kérdezzétek meg: ez kell é neki jobban? vagy pedig az adón, szolgálaton 's egyéb terhelteken könnyítés? meghalljátok hogy amaz magok sem kívánják, az utóbbiakat pedig esdekelve kérik. De valamint a' köznép szavazatával mitsem nyerne még most ugy sem az alkotványnak sem nsi rendnek nem lenne még most kívánt gyámolára. Azt mondja Pázmándy ur, miért ne lehetne most is ugy mint volt Béla király idejében 1062ben az ország és megyei gyűlésre minden nememes helységből két követet meghíni? hogy lehetne, abban nincs kétség, de hasznos, célirányos 's jó lenne é? az már nagy kérdés. Mire én részemről, tapasztalásokra 's a' megtörtént példákra alapítvan véleményemet, azt mondom, hogy még most ez kora, szükségtelen 's veszélyes volna. Ha az alkotványon változtatást akarunk, mielőtt az új követ épületünkbe illesztzenök, jól vizsgáljuk meg mind az üredéket, mind az új követ, hogy azok egymásba illjenek. Ki a' közönség elibe valamijavaslatot ad: az vizsgálja meg előbb annak minden oldalát, Pázmándy ur csak egyoldalulag

hozza fel Béla idejéből a' népgyűlést, azt mondván, hogy volt, de hallgat annak következményi és sikeréről. Volt igen is Fehérváron 1062ben országgyűlés, mellyre Béla király rendeletéből minden faluból két követnek kellett volna csak megjelenni; azonban nem kettő, hanem tizenkettő is jött. A' rettentő nagy tömeg együttlevén 's erejében bizván, felzendült mint a' mérges raj 's mindent el akart rontani 's ollyan kivánatokkal állott elő, miket teljesíteni lehetetlen volt, ekkor Béla, ki a' népet azért hitta össze, hogy annak szeretetét 's bizodalmat nyerhesse meg, látván megcsalását 's veszedelmét, három napi várakozásra kérte őket, azalatt pedig egybe gyűjtven katonáit, a' lázadó csoportot szétverette. Kár volt ezen történetet P. urnak a' Béla gyűléséből kihagyni, 's ebeli javaslatát két oldalul meg nem vizsgálui. Nemde tudta, hogy ha így adja elő a' dolgot, a' népképviselésnek nem sok barátja fog találni 's annyi lett volna így ajánlani a' dolgot, mintha a' kömlödi parasztnak azt mondaná: jertek szerelmes új barátim és szavazó társim a' székesfehérvári országgyűlésre, de előbb menjetek keresztül a' Sárvizen; mert hajdani eleitek is Béla király a' Sárviznek hajtotta. Illy meghívásra alig hiszem hogy lenne kedve a' kömlödi bírónak országgyűlésre menni, valamint illyen 's ehez több hasonló néplázadás után, a' nemes rendneka' parasztságot gyűlésre híni. De hova 's micsoda épület alá helyezné P. ur a' mostani nemességen felül még minden falu két követét, sokkal nagyobb lenne a' raj mint a' kas 's aligha ugy nem járnánk, mint a' nem egy kasba való két raj, mikor összeáll, egymás leöldözésével csinál magának tágabb helyet. De mi hasznát tudná venni a' falusi tudatlan parasztnak gyűlésben, mit tudna ez szólni az előtte ismeretlen, és soha nem hallott dolgokhoz, mi segítségére 's javára lehetnének ezek a' szónokoknak, mikor a' mostani köznemesség is akadékosk szolgál sokszor az okosabb résznek, 's nem a' más'p is hatalmasoknak nevelne é ezzel hatalmokat? kételkedik é azon, hogy ha gyűlésben egy nagyobb birtokos, kinek sok faluja van, maga részire és javára valamit akarna elhatároztatni, hogy az ő számos jobbágyi nem szavazának mellette, habár igaza nem volna is. Korteleskedés ellen hányan emeltek már szót és tol at, 's ezen a' népképviselőnél még a' parasztságot is arra haszná'ni akarni, én legalább képtelenségnek 's az egész házára veszélyesnek tartom 's nem oknélkül; mert így volt a' legrégebbi korban is a' rómaiaknál. mig a' patriciusok vagy is a' haza nemesei és előbbkelőji igazgatták az ország dolgait, boldog volt Róma; mihelyest azonban dicsőségvadászó 's népszerűsége vágyó emberek találtak, kik a' békés polgárokat a' patriciusok ellen felerlelték, azonnal vége lett az egyetértésnek, megszakadás 's veszélyes civakodás lépett fel, melly sok vérengzés után, a' tudatlan népet emelte az okosok fölé, népképviselésért küzködven ott is a' pórság, elején csak egy pár, később több tribunus plebis-népszónok-engedetett: de a' dicsvadászok, és a' sok népszónok oda vitték a' dolgot, hogy a' nemességnek le kellett mondani minden kiváltságos jogairul 's a' hortensiai gyűlésen kihirdtetett az egyenlőség. Azt hitték a' nép emberei, már most minden jól fog menni. Azonban csalatkoztak, mert a' felállított senatus közt viszály 's pártoskodás támadt 's legnagyobb kegyetlenség lett a' vége, 's utóbb ismét csak oda tértek vissza, hogy jobb a' császárság, mint a' democratia, vagy a' népfőlség, de a' sok vil'ongásban elgyöngyülvén Róma, vége lett az egyenlőség miatt a' legdicsőbb birodalomnak.

Honfítársim! higyétek el, hogy példából tanulhatunk legtöbbet. Az okoskodás sokszor ellenkezésben áll a' gyakorlati étellel, sok csak papiroson szép, a' mindennapi életben pedig rut 's veszedelmes. Ne zavarjatok fel egyszerre mindent, hagyjatok tennivalót az utókornak is, ne riasszatok fel káros lármákkal a' borkorbul minden vadat egyszerre, mert bizony bizony mondom nektek, hogy a' szarvasok elgázolnak, az o-

roszlánok pedig szétszaggatnak. Szellemileg magatokat alacsonyították, mikor a tudatlan pór népet veletek egyenlőnek tartjátok, emlékeztek a francia forradalomra, mikor egyszer az inas, máskor az ur váltott tányért 's feltett kalappal ebédelt az urinasával, mi lett vége? az, hogy az inas nyaktől alá vezette népszerű urát. Hazai történetünkben is vehettek több példát. Talán nem felejtették még el Dózsa György paraszvezér világségét, ki 1514-ben Telegdi István tárnokot karóra, Csáky Miklós csanádi püspököt nyársba huzatta, 1784-b. Hóra kegyetlenségét Erdélyben, 1831-ben cholera idejében a felső megyei parasztok rettenetességét, Zemplényben Reviczky főbíróknak, Szulyovszky egész családjának és ritka szépségű 15 éves lányának és több másnak kegyetlen agyonverését. Az oktan mindig ellensége az okosnak, szegény a gazdagnak, pór a nemesnek. Ha ti csak ezeknek tömjéneztek, veszélyeket bizonyosnak tarthatjátok, ha zendülés lesz, mi elsem maradhat, mihelyest a pórság követválasztásra összecsoportul, bizonyosak lehetnek benne, ti magatokat néphősöknek hirdették, hogy ti lesztek első áldozati a nép dühének, mert végtelen kívánataikat nem teljesíthetvén, bosszút állnak rajtatok. Adja az ég, hogy nektek 's ne nekem legyen igazam, de ha már nem élek, jusson eszetekbe, hogy ezt jósolta egy zalamegyei hazafi.

Adjátok meg a királynak mi a királyé, a józanabb résznek a mi azé, pórnak a mi a póré, mindenkinnek hivatása más és szükségé különböző. Akkor lesz holdog a haza, ha kinékinnek meg lesz adva a magáé. A pór ne ültesd a trónra, s a királyt a pór füstös kalibájába, a józant ne bolondok házába. Hagyd a pórt csak falu gyűlésében 's ne foglaltasd el vele a megyei gyűléseken székedet, mert attul többé soha vissza nem kapod. Ne bizd te azt oktanra, mit csak okos tud elintézni, hagyd te a szótvető embert maga szokott munkája körében, eszmát ne csináltass bognárral, mert feltöri lábodat, törvényt ne hozass törvényben járattalan. Magyarország törvényhozói eddig sem szorultak a falu bírja tanácsára 's lesz nélküle jövőre is törvény még pedig jobb, mintha reá bízna, mert ha az ő kezébe jutna a hatalom, aligha egy nem lenne mint a veréb a fűcskével. Higyétek pedig barátim, mihelyest a paraszt jár a gyűlésekre, ti el fogtok onnét maradni, de mit is csinálnátok ott, hol a két követ helyett több ezer pórság gyülekeznek össze. 500—600 nemesség bírhat e zezel? ha még gyűlésre sem mehetek, adót is, mint igazság szerint kell, fizettek, valljátok meg igazán, nem ti lesztek e alul, és hátatokon a pór? Ekkor fogjátok majd megbánni tetteiteket s eszettekbe jut, hogy ki a népben vakon bizott, mind így járt. Hagyjátok tehát ezt másidőre, ne hozzatok vést fejetekre, talán az értelmiség kifejlődésével a később kor szerencsés lesz ennek létesítésében, ha segíti a kartok a népen, könnyebítetek adóján, kézi szolgáltatján, nyújtatok neki a kereskedés, gyárak, mesterségek létrehozatala által több alkalmat keresetre, állítsatok számára czélszerű falusi iskolákat, jutalmaztatók a jól tanuló gyermeket, nevezetesebb tetteik, ügyességek, mesterségük által magokat kitüntetőket, emeljétek ki a pórság sorából 's magasítsátok fel a nemesek közé, valamint minden diplomaticust, ügyvédet, orvost, sebészt, gyógyszerészt, tanítókat, királyi v. országos hivatalnokokat, jószágbérletket, nagyobb kereskedőket, gazdatiszteket, nagyobb lökével, vagy szabadítókos vagyonnal bírót 's még a kit inkább a józanabb részhez, mint a pórsághoz illőnek gondoltok, emeljétek a honoratiórok (tisztviselők) közé s ez legyen a pór és nemesség közt egy 3ik osztály, ezeket szívesen látjuk el gyűléseinkben szavazattal, lehessenek köz hivatalban is, csak alispáni és szolgabírói tisztségben ne, mert régi törvényink ezt nem engedik 's maig is fenállnak az akkori okok. Így barátim 's nem másképp, czélt érünk 's Pázmány ur jóvondólése nem fog teljesülni, mert alkotmányunkat sem a zordon éjszakai szél, sem a nyugoti fuvalom nem fogja halomra dönteni. S üm eg vidékérül. N. Á. Ba. Já.

(Magyarzat a birtokképeség ügyében.)

Minden honfőúr, ki csak némileg igényli, hogy nemzetünk intellectualis töredékéhez számíttassék, bár mi politikai színezethez tartozik is, elismeri, mily nagy változásokat hozand majd elő nemzetünk beléletében a birtokképeség Ugyanezen változások előérzete oka annak, hogy mint minden politikai átalakulás küszöbén történni szokott, ez esetben is vagnak, kik a rég megszokottnak változásától, vagy ha úgy tetszik módosításától elijednek 's abban vést látnak rejleni; mint vagnak más részről olyanok is, kik egy meggondolt, békés

átalakulásban nem látnak veszélyt, hanem üdvöt. Mit látam és látok én, eziránt a Jelenkor 54. és 55ik számában szerény nézeteimet hiedelem szerint elég tisztán és világosan mondám ki, 's alig csalatkozom, ha ugyan, véleményim ezen őszinte kijelentése szolgálta főokul annak, hogy V. S. ur, bizonyos nem tudom minőszerű politikai szellemtől elkapatva, egy hasonló című értekezést 's még valamit? irta a Jelenkor 59ik számában, mely értekezés egész fonalán noha nem világlik ki, vajjon értekező a birtokképeség elleni vagy pártolói felé hajlik e inkább? még is az 1ső §. végén mintegy kinszerítve felkiált: birtokképeség tehát.

A méltányosság, úgy vélem legalább, azt hozza magával, hogy midőn más tulajdonában taposunk (legyen az anyagi tulajdon, vagy szellemi, p. o. vélemény, azt legalább némi mérséklettel tegyük; ily csekélységeknek azonban V. S. ur úgy látszik, magát sokkal fensőbbnek tartván con amore kezdett bontani mindent, mit utjában t. i. mit az én utamon talált; mert ha annak idején utamba nem kanyarodik, nem tudom mikép haladt volna tovább tulajdon eszmélkedése útján. Ha tudom, hogy V. ur erőttel kritikáját az olvasó közönség nagy része előbbi értekezésimel összefogja hasonlítani, akkor nem fárastom a Jelenkor tisztelt olvasóit még e kevés soraimmal, hanem jó izüt kaczagnék az egész kritikán; de miután legtisztább szándékból eredett nézetim annyira elferdítették, hogy kik közelebről nem ismernek, könnyen elhihetnék hogy a tisztelt Jelenkorba egy panszláv, vagy nem tudom minő nemzetiségellenes lény csussszant-be, ki a szelidség 's világpolgárság álnok leple alatt, konkolyt akar vetni nemzetiségünk közé. Ennél fogva kötelességemnek találok föllebbenteni azon leplet, melyet V. S. ur rám borítani szándéklott 's mihelyest alkalom engedí, előterjeszteni, nemzetiségünkről nézetim legrovidebb kivonatát, 's előterjeszteni, azokat annál szívesbben, mivel szerény viszhangjai azon nem rég kimondott, magos, és hatályos szavaknak, melyek hiszem, ismét egy új boldogító kapesul szolgálhatnak kormányzó 's kormányzottak közt. Jelenleg, csak néhány szót a fenérintett ur jegyzeteire. Én nem csudálkozom hogy V. S. ur ily modorban szólalmott fel ellenem, ő valószínűleg így számított: „Ime itt egy értekezés, melyet okokkal talán itt ott meg lehetne czáfolni, de minek törődni az okokkal, tudok ennél rovidebb utat is, irjunk e helyett: szigorú vizsgálat, szigorú nemzetiség, e helyett: szigorú vizsgálat-hoz kötni a birtokképeséget, szigorúhoz mondám, mert a nélkül rosszabb a semminél irjuk ezen gallimathiaszt: birtokképeség nemzetiség nélkül rosszabb a semminél; és megvan az egész.

Az ily czáfolat hiszem könnyű 's néha sikerül is, mert ha találkozik is itt ott, ki a czáfoltnak szavait ujjalag elolvassa, de lehet nagy rész, mely azt fogja mondani: V. S. urnak igaza van; mivel, nem gondolhatjuk, hogy egy nyilvános lapban olyasmit fog P. Ira fogni, miről ez soha nem is álmodott; de lehetnek még olyanok is, kik azt mondandják: V. S. igaza van, mivel mi nem akarunk bajlódni P. I. cikkének újabb elolvasásával, 's mivel, ha jól emlékezünk, azt talán még el sem olvastuk. Igazán mondvá, oly czáfolatban mely ily probabilitásokra épít, ha egyeb nem is, legalább vagyon némi taktika, csak az sajuos ily czáfolók részére, hogy experimentumjok igen merész és bizonytalan. — Én tehát az egész czáfolatra, miután nem az ellen volt intézve mit mondtam, — hanem épen olyas mi ellen, miről nem is álmodtam, egy *puszta tagadással felelek.*

Egy megjegyzésem vagyon azonban arra, mit V. S. ur maga tervezett, mi tehát az ő tulajdona, — azt mondja V. S. ur, hogy ha már a birtokképeség nem nemesekre is kiterjesztetik, szoríttassék ez egyedül a magyarokra, ezek száma pedig öt millió. — Ez új doctrinát most halom legelőször. Én mindig azon véleményben voltam, hogy Magyar- és Erdélyországot szép 12 millió lakja, 's hogg ezen 12 milliónak nincs e földön más nemzetisége mint magyar! 's hatalálkozik is az idegen népfajok közt egy meg nem vethető fractio, mely botránykozató hidegséggel fordul el azon nemzetiségtől, melynek emlőin szitta első lételet és szija még most is fentartását, azon fractio ugyan meg nem érdemli a magyar nevet. De hiába, más még sem lehet, míg Magyarországból lakik állandóul mint magyar, nemzetisége nem lehet más mint magyar. Egyébiránt V. ur egész eszméje, oly kitünően impracticabilis, hogy már ezen első kérdésen is fenakadna; kiket számít majd azon öt millió választott közé? — vagy talán elfogadja, *taclité*, felhozott szigorú vizsgálatomat? — mit azonban nem mond; alkalmasint, mivel a neki demiség elveivel nem igen barátkozott még meg. De ha el is fogadja a szigorú vizsgálat eszméjét, mely

eszmé már nem áll elhagyatva ridog magányosságában, mivel valamivel értekezésem közre bocsátása előtt, egy politikai celebritas által is kifejtett már, (ámbar más sphaerában és bővebben) ha mondom elfogadja is a szigorú vizsgálat eszméjét *) hogyan határozhatja azt előre hogy e vizsgálatot 5 millió fogja kiállani, hát ha kevesebb? hát ha, mint nem lehetlen, már néhány év múlva sokkal több? — Nem lett volna e tanácsosb, vagy legalább illőbb, — ha már V. urnak azon ötlete támadt hogy nézeteimet megczáfolja, egyenesen okokkal lépni fel okaim ellen? — Tobbi közt ezen kérdést nem tettem volna: „Miért kívánod e szigorú vizsgálatot, egyedül azoktól kik politikai jogokban akarnak részesülni? Felelet: „Azon okoknál fogva melyeket már az 55. sz. értekezés végén előhoztam.“ „Jól van, de én ezen okokkal nem elégszem meg.“ Akkor tehát gondolkozzál kedves honfőúrunk egy módról, mely szerint a nélkül, hogy az adásvevés gátoltnék 's a nélkül hogy kijátszatnánk, a birtokképeséghez is a magyar nyelvet, mint a legszigorúbb conditio sine qua non lehessen kötni 's ha ezt teszed, tiszteletem irántadja forró pontig fog emelkedni! addig is viszonlátásig Peláthy István.

Egy kis észrevétel ezen homályos magyarázatra. Minél többször olvasám P. I. ur magyarázata, annál élénkebbül tudtam képzelni a vízbe haló szerencsétlen állapotját, ki, mint mondják mindenhez kapcsol. Azonban édes P. ur üres csevegés helyett lássunk a dolog lelkéhez, mit ön olly formán kerülget, mint bizonyos állat a forró kását. Ön azt kívánja e lapok 55d. számában a c alatt, hogy azon birtokosra nézve, ki politikai jog részese nem akar lenni, a nyelv tudása ne legyen conditio sine qua non. Én pedig, okokkal támogatott azon ohajtásomat fejezém ki e lapok 59. sz. mikép csak magyar honfi lehessen földbirtok, 's minden szabad földbirtok politikai jog részese. Erről most P. ur fölebbi pseudo magyarázataiban mélyen hallgat; pedig ez a dolog veleje; értjük? Mondja továbbá ugyancsak az 55dik szám czimlapján, a középő hasábon alólról fölfelé 14ik sorban P. ur: „Engedtessek meg a politikai jog nélküli birtokképeség nyelvqualificatio nélkül; a politikai jogok, igen, azok legyenek egyedül a nemzetiség elfogadásának jutalmi; de a birtokképeséget, ily szigorú föltételhez (***) kötni, (szigorúnak mondám mert a nélkül rosszabb a semminél) 'stb.“ Ki jól ért magyarul, kinéki isten józan ítélő tehetséget, egy kevés logicát és combinatiót juttatott: az meg fogja érteni P. ur idézett sorából hogy, szigorú föltételnek csakugyan a nemzetiséget érteite. És most megváltozik a szerep drága P. ur. Ön azt mondja magyarázataiban hogy én ferdítém el szavait 's irtam gallimathiaszt; én pedig most is azt mondom, hogy csakugyan a nemzetiséget mondá ön szigorú föltételnek: de hogy kieviczkélhessen azon ingoványból, melybe világpolgári felcsigázott képzele — mi igen gyakran itélőtehetségek előfele — sülyesztette, megtagadja idéttlen magzatát, mondván, hogy ő a vizsgálatot értő szigorúnak, nemcsak megtagadja, hanem engem vádol hamisításról ott, hol ő maga csempészkedett! Ez uram olyan bün, melynek nevé olv. közönségünk iránti tiszteletből elhallgatom; értjük? Kigunyol engem P. ur azért, miszerint állítám, hogy honunknak öt millió lakosa van 's azt mondja, hogy Magyar és Erdélyország 12 millió lakost számít 's, hogy ezen tizenkét milliónak nincs a földön más nemzetisége mint magyar. Hisz tisztelt P. ur! nem azt mondtam én, hogy honunknak, hány lakosa van in genere hanem azt, hogy hány magyar lakosa van 's tudom P. ur nélkül is hogy honunk 's a lelkes kis Erdély népeisége mennyi; bár Fényes és Becher egymással e tekintetben nem értenek egyet; azt is tudom, mikép P. ur 12 milliójának, nem kellene 's más nemzetiségnek lenni mint magyarnak: de ugy látszik P. ur nem tudja hogy 12 milliója hányféle ajku nép; nem tudja a különféle nyelvűek számát ('s e tekintetben bátor vagyok Fényes statistikáját ajánlani); nem tudja a legújabb eseményeket 's nemzetellenes mozgalmakat; nem tudja, mikép még csak a müegyesületi titoknok-választáskor is magyar 's német elem küzdött 's az utóbbi lön a diadal. Azonban ezen állításával P. ur egy kis következtelésébe ejti magát; mert ha 12 milliójának már magyar nemzetisége van: micsoda nemzetiség elfogadást akar jutalmazni politikai jogokkal? hisz az 55d. sz. czimlapján az első ha-

*) Nem a nemzetiség elfogadását tartom én szigorúságnak, értjük? hanem a föltétet (conditio) kívánom szigorúnak másképp rosszabb a semminél. P. I.

**) Ki a magyar szökötés szabályait érte, egy pillanatra látni fogja, mikép ezen szavak: „ily szigorú föltét, a nemzetiségre“ vitének viszsa.

sában 1a) 's 2a) alatt megkívánja hogy honfiak legyenek polit. Jognélküli 's azzali birtokosak; ha honfiak, benne vannak a' 12 millióban, ha benne vannak, akkor nekik nincs más nemzetiségük P. ur szerint mint magyar? Zavart felfogásának 's gyöngye combinatiojának azonban legfényesb tanujelét adja P. ur, midőn mondja, hogy e' lapok 59d. számában megjelent értekezés-kémből nem vehetni ki: vajjon pártolója vagy ellene vagyok e' a' birtokképeseknek 's nem okokkal léptem föl ellene? Erre egy hajdani kedves tanítóm szavaival csak azt felelhetem: „nincs kívül beszéljek”, „értjük?” Mi végezetre P. ur méltányosság 's illendőség iránti lezettségét illeti, sajnálom, hogy e' tekintetben is illetékes bírámnak nem ismerhetem.

Engedjen meg a' tisztelt olvasó, hogy szokásom ellenére illy modorban irtam; de most az egyszer milyen volt az „isten jó nap” olyan a' „fogadj isten.” Fogadja egyébiránt P. ur ünnepélyes nyilatkozatomat, miszerint magyarázatához — mi akármilyen egyéb csak magyarázat nem — hasonló zagyaléokra, bármily polemizáló viszketege legyen is, mint magyarázata végszavából látható, többet egy tollrántást sem teendek; ringassa magát azon édes álomban, hogy ugyancsak megízílt, gyönyörködjék neve olvasásában; mert úgy is, akár győzők, akár győzetem mindégyl! „Értjük!”

Varga Soma.

Magyar tudós társaság. Megjelent a' m. tudós társaság költségein a' „Magyar helyesírás és szóragasztás főbb szabályai” hatodik kiadása, 's velinen borítékba fűzve 10 kron kapható Eggenberger és fia academiái könyvtárusok és általuk a' két haza minden hiteles könyvkereskedőinél. Ez alkalommal bizodalmasan felszólítja a' társaság tagjait és a' kebelén kívüli nyelvbuvárokat 's barátokat, hogy e' munkálatot szigoruan átnézzék, netalán leendő észrevételeiket papírosra téve, az academia titoknoki hivatalához augusztus végeig beküldeni szivesek legyenek. A' társaság, melly nyelv dolgában is kiegyenlítője az eltérő véleményeknek, közve titóje a' tárgyak fokonténi felvilágosulása szerint alakuló közmegegyezésnek akar lenni, nem önkényű vezér, minden ekkép elébe kerülendő észrevétel. legyen ez gáncs vagy javaslat, fontolóra veendő, 's lelkiismeretes értekeződésként megállapodandó véleményét egy újabb átnézett kiadásban közönség elébe terjesztendi — követni fogják a' helyesírás és szóragasztás jelen kiadását nem sokára a' már sajtó alatt levő „Magyar Szókötés főbb szabályai”, mellyekre hasonló értelemben figyelmessé tétetik a' nyelv minden barátja. Kelt Pesten a' m. t. t. kisgyűlésében, jul. 24. 1843. D. Schedel F. titoknok.

(Mezei Naptár.) Gazdasági népi kalendárium 1844ik évi folyamata megjelent. Tárgyai következők: 1. A' boldog földművelő. 2. Intés a' Mezei Naptár olvasóihoz. 3. Időjövendölés. 4. Némelly jelenetek, mellyekről az időjárást egy két nappal előre valószínűleg következtethetni. 5. Egyházi számlálás. 6. Változó ünnepek. 7. Négy kántor. 8. Holdfény változatai. 9. Évszakok. 10. Nap- és holdfogyatkozások. Emlékeztető havi munkatár. Tisztítár: A' fels. uralkodóház. Magyarország polg. főkörmány- 's törvényszékei. A' vármegyék szab. kerületek és k. városok tisztikara. Erdélyi főkörmány és itélőszékek, magyar vármegyék és vidékek, székely, szász székek és vidékek tisztiszemélyzete. Gazdaságtár: A' m. gazd. egyesület munkálkodása. Mi jobb: a' silány nagy földbirtok-e, vagy a' kicsiny de jó? Az állatok ápolása és gondviselése. Vegyes tárgyak: A' bűbajos iskátulya. Oktató közmondások. Történeti közmondások magyarázata. Paprikás versek. Népdal. Kamat és költség-részlet mutató tábla. Vásárok Magyar és Erdélyországban. A' vörös festék példányok ára 10. a' fekete festékének továbbra is 6 ezüst krajczár marad, lágy borítékba befűzve tudnillik és 1 1/2 ív író papíros hozzáadással. Egyébiránt azoknak, kik e' kalendáriumból nagyobb mennyiségben akarnak megrendelni, tudokra adatik: hogy ki belőle az egyesületi előadó lakásán (Pesten Ujvilág utca Ilkey ház 2ik emelet) 100 példányt vesz, az 20at, ki 50 példányt, erre 10et, 25 példányra 5öt kapráadásul. Ennek jelentése mellett, midőn mindazon hazafiaknak, kik a' mult évi folyamat terjesztését szíves fáradozásaiikkal 's illetőleg bőkezűségeikkel pártolva segíték, a' m. gazd. egyesület köszönetét ismétli: jelen folyamatot is minden buzgó honfi és emberbarát pártfogásába ajánlja Pesten jul. 30kán 1843. Fényes Elek, ideigl. egyesületi előadó.

(Adakozás.) Pesten a' tűz által károsult kovácsi lakosok számára tett segédalmi adakozások jegyzéke: a' ns. városi tanács 14 frt., kalap-készítő mes-

terek czéhe 5 ft., szatócsocké 8 ft. 16kr., lakatosoké 17ft. 20 kr., halászoké 10 fr., kötélgyártóké 4 fr., csizmadia czéh 8 fr., henteseké 29 fr. 52 kr., aranyműveseké 20 fr., asztalos czéh 28 fr. 54 kr., terézia külv. templomnál beszédett 27 fr. 35 1/2 kr., Leopold külv. templomban gyűjtetett 40 fr., könyvkötő czéh 2 fr., üveges czéh 20 fr., József külv. templomnál beszédett 24 fr. 3 kr., sütő mester czéh 47 fr. 43 kr., ács-czéh 18 fr.; izraelita kereskedési testület 191 fr. 30kr., német varga czéh 37 fr. 11 kr., szappanos czéh 27 fr., dohánykereskedők 37 fr. 12 kr., cserepesek 10 fr., magyar-timár czéh 5 fr., molnár czéh 16 fr., kefekötő czéh 10 fr., kesztyűsőké 5 fr., magyar szabóké 6 fr., bércokcsisoké 25. Összesen 694 fr. 36 1/2 kr. p. Pesten 1843. július 28án. (Folyt. köv.)

Fölszólítás a' hazai írókhoz.

„Részvétet és segélyt!” Lelkünk mélyére hatottak e' szavak, 's mint vándor sohaja a' bérc szikláján, vízhangra lettek kebleinkben. „Részvétet és segélyt!” így kiáltának tízed nap előtt a' tűzvész által szerencsétlenül miskolczi lakosok, és elhatott a' szó szívébe a' honnak, melly rémesen küldé szét a' gyászhirot a' hontest minden ereibe Megnehezültek a' hírlapok szárnyai a' hirsulya alatt, 's van é szív, melly meg nem reszketett volna kebelbörtönében ez esemény hallottára? Miért kívánjuk rajzolni a' vészirtásait, avagy annyi ezer tönkre jutott ember társ segélykiáltása nem szól é világosabban, mint rajzunk színezete szólana? Regényírónk szerint a' főnebbi bizonyítás mellett: a' szó szegény, nem mond, nem jelent semmit. Segély és gyámoltalan busong a' vagyonszűrt nép, nem tudva hová vethesse meg reménye horgonyát!

Lelkünk mélyére hatottak a' segélyszavak 's a' vést játszó színpad tekintete szálnat költött fel kebleinkben. Ez érzelem 's a' főnebbi gyász esemény nyomán csekély szépirodalmi vállalattal reméllünk a' szerencsétlenül sorsán némileg könnyíteni, mellynek gyámoltására a' tisztelt hazai írók szorot ezennel szerencsénk van fölszólítani. Az érintett vállalat szerint ugyanis még october közepéig egy Album o t szándékunk „Szivárvány” cím alatt közrebocsátani, mellynek tartalmát képezzük: novellák és rökön szellemű cikkek 's lantos dolgozatok, 's ez utóbbiakra nézve románcozok, balladák 's hangzatkák — mellyek egy idő óta irodalmunkban minden további művelés nélkül hevernek — legszívesben fogadandó virágai lesznek a' lyrai költészetnek. A' pillanatok drágasága miatt mint említve volt még october közepéig kellvén előadott vállalatunknak némi irt hozandni a' hon e' beteg sebére, felszólításunk nyomán bátrak vagyunk fölkerüni a' honi tisztelt írókat, hogy becses dolgozataikat folyó évi august. végeig bezárólag szíveskedjenek bérmentes levelek mellett beküldeni, hogy föltétünk szerint intézkedéseinkkel elkésni ne kénytessünk. Az album készítése mellett ügyeljen arra hogy a' beküldendő becses dolgozatokhoz képest illő kiállítással lephessük meg a' tisztelt olvasó közönséget, különös ügyelettel leszünk még is az egyszerűsége, melly kevesebb költséget nyelvében, a' könny olcsóbban árultathatik 's kelendőségét szinte biztosítani igéri. Egy aczélmetszetet azonban még sem tagadunk meg albumunktól, melly — ha előleges számításunk csalni nem fog — hazánk egy lelkes aszszonyának arczképet nyújtandja.

Megemlítve még végül, hogy főnebbi emberbaráti vállalatunk már eddig több nevezetes íróink által ígértetvén pártolotni, még egyszer tisztelettel szólítjuk föl a' hazai iróközönséget, méltóztassanak dolgozataikkal minél számosabban járulni vállalatunkhoz, megjegyezvén egyszer — mindenkorra, hogy a' legszigorubb kiállítási költség leszámításán kívül minden lehető díjazás nélkül, az egész bejövendő összeg az érintett tűzkárvallottak fölségelésére fordittatandik. Az oltár általunk megépítettett, rája töleket csak lángot köleszöznünk Csekély részben bár, de segélve lesz a' szerencsétlenek inségén, 's e' virágzó kereskedésü magyar város ápolása által közvetve a' honon. Annyi veszteséghez igen csekély lesz az áldozat, de avagy a' szentírás gazdagának Lázártól esdekelt csupán egy esőpécske viz is, nem iszonyu kint fogott é enyhíteni?! — A' fővállalandó dolgozatok Pestre, vagy Emich Gusztáv könyvkereskedésébe, v. a' vállalkozó szerkesztőhöz országuttra 645. szám alatti házba küldendők. Tisztelettel maradván Pesten július 24kén 1843. Halász József m. k. szerkesztő. Emich Gusztáv s. k. kiadó. —

T. Borsodmegyének nagyérdemű 's országos híri követeitől Pozsonybul f. évi július 27kérül az itt köv. szívreható levelet kaptuk, mellynek czélját valamint felebaráti 's honi érzetből már a' legelső hiteles tudósításra megelőzőleg teljesítők, ugy az ezen szent adakozási szándék létesítésére ismételve figyelmeztető felszólítást velősebben 's lélekhatóbban nem véljük esz-közölhetni, mint e' szív 's észsugalta levélnek szóru szóra közöltetése által. Tartalma imez: T. szerkesztő ur! Miskolcz f. hó 19én, délbenlángok martaléka lett. Nincs ellenség, melly így elpusztítandotta e' szegény várost; mert az talán megkímélte volna a' templomokat,

hol a' kegyesek ahítatos éneke zeng, nem bántotta volna az iskolákat, hol a' gyermekek szőpre és jóra neveltetnek, ál niengedte volna a' hivatalos épületeket, miknek falai a' szegény adózó-nép veritékéből építettvék, 's mikben törvény és igazság szolgáltatik; de a' tűzvész megemésztett lángnyelvével temp omokat, iskolákat, megyei és városi középületeket, meg még ollyanokat is, mellyek cseréppel és palakövel valának fűdve. — Néha úgy látszik a' gondviselés leveszi igazgató kezét az elemekről, 's engedi őket dúlni! — kis és nagy házak százaunkint hevernek romban, számosan mindene porrá 's földig égett; de még nem tudhatni: hány ember esék áldozatul, sem azt nem mondhatjuk meg: hány száz ezer pítra út a' kár, avagy haladja é a' milliót is? Isten hata mas keze irtóztatosan megsulyosodott e' szegény városban, és épen most, midőn kebelében a' kir. biztos másod évre dolgozik kir. várossá emeltetésén — épen most, midőn új életnek áll küszöbén, 's áldozatokra kellene készen lennie. Miskolcz országunk felső részén a' legnépeseb és életdús város, piacza és vásárai híresek, élet-kereskedése roppant terjedelmű. E' város egy tekintetben hasonló a' hazához, — mert körülbelül olly régi mint maga e' hon, és mint ez, olly ifju, azaz inkább jövendője van, mint multja; de más tekintetben hozzá nem hasonló, mert tiszta magyar fajlakja, magyar mind nyelvére, mind erkölcsére, mind ős szokásaira nézve. 'S épen a' nemzetiség tekintetében kivált fontos álláspontot foglal el Miskolcz, levén az alföldnek kezdete hol a' tiszta magyarok laknak, 's levén a' felföldnek vége, mellyen felül kezdődnek a' más nyelvűek; e' város az egész hazában fő műhelye a' magyarosításnak, mert nagyszámu mesterembereinél sok felföldi legény dolgozik, mert catholicus, reformatus, evangelicus és zsidó fi- és leány-iskoláiban évenként, a' német, tót és zsidó gyermekeknek egész serege magyarosodik meg. Ezért e' város 's népe virágzásának ohajtatnia kell minden igaz hazafi által, nemcsak mivel szép jövendővel biztat, nemcsak, mivel egy ország-résznek életpontja, nemcsak mivel polgáiraiban a' magyar ős vér legnemesbike foly, hanem főképp mivel e' város 's nép virágzása, és ép azon helyen, a' nemzetiség 's ez által kivált a' jelen borongó körülményekben annyira kívánatos erőegység tekintetében országos közérdekű. Igen természetes tehát, hogy mi mint követi Borsodnak, mellynek szive Miskolcz, ugy is mint emberek, ugy is mint hazafiak kötelességünknek ismertük tisztelettel megkérni t. sz. urat méltóztatni hatalmas szavával ama pusztult város szegényebb népét ajánlani olvasóinak emberszeretetébe 's aláírást nyitván, adakozásra nyujtani alkalmat azoknak, kik szeretnek könnyíteni a' szerencsétleneken. Állásunknál fogva megfosztatván a' balsors azon egyetlen örömetül, — a' szenvedőkön tüstint a' szenvedés pillanatában segíthetni, — tőlök a' távolban egyebet nem tehetünk, mint eszedznünk azon jószívűeknél, kik felebarátjaik szerencsétlenségét nemcsak érezni szokták, de azokon enyhíteni is képesek. Maradván megkülönböztetett tisztelettel Pozsony jul. 27. 1843. Alázatos szolgálói Palóczy László m. k. Szemere Bertalan s. k. E' szívreható szózat után az emberiség 's nemzetiség szent nevében kérjük ismételve hazánk boldogításának minden híveit, méltóztassanak tehetségük szerint Miskolcz elégett károsultai számára minden lehetséges segéd áldozattal járulni. Szerkesztő hivatalunk kész minden e' célra szánt legkisebb pénzajánlatot elfogadni, rendelkezésére juttatni 's nyilvános nyugtatványképen lapjainkban elősorolva szakszonként hálával megemlíteni.

Miskolcz jul. 24kén. Folyó hó 19kén délelőtti 10. óra után kitört borzasztó tűzvész városunk derekát elpusztítván az ág. hitv. gymnasium földelét is megemészté ugyan: de belsejét annyira megkímélé, hogy a' benne találtató szobák és tanulóteremek akár jelenleg használhatók. Czélszerű lépések pedig már tétettek, hogy a' földel sept. 1ső napjaig készen legyen. Mire nézve az iskolai év megnyitása legkisebb akadályt sem szenvedvén, figyelmeztetnek a' szülők, hogy cserékről, ugy házi, mint tápintézetbeli élelmezendők alkalmas ossállásairól tisztítarsaival együtt a' ulirt szivesen gondoskodandván, mint eddigelé: ugy a' bekövetkező iskolai évben is gyermekeiket minden aggodalom nélkül bizhatják gondviselésünk alá. — A' mult iskolai évben a' szónok-költészeti osztály 32. szókötési 35. nyelvtani 50. felső polgári 27. második elemi 11. e'ső elemi 34. a' leányosztály pedig 64. összesen 253 tanítványt számlált; kik közül 30an a' tápintézet; 56an az ének 35en a' rajziskola, 23an a' magyar társaság tagjai voltak. Némethy Pál, igazgató oktató.

Szatmármegyei közgyűlés. Julius 24ik 25ik és 26dik napjain. A mystificálások kora megyénkben semmi módon nem enyészhetik-el, — azok kik a követ-választási eredményel megsértetének, a követekbe hibát találni, 's azokat ha lehet haza hívni most már harmadik közgyűlésen is megkísérték, egyik hibául tulajdonítja a követeknek, hogy ők april. 21ik napján, azaz a választás utáni napon, bár a gyűlésben fölnapig piszkoltattak, töredelmesen engedelmet nem kértek; másik hallomásból állítá, hogy az egyik követ, e megyének az orggyülesi ifjuság korlátozása iránti indítványát olly modorban adá elő, melly a megyét guny tárgyává tevő; másokismét azt mondák, hogy addig míg ezen követek leendnek, utasításokat nem küldhetünk 's az ingerültség miatt eddig sem küldhettünk. Ezen kifogás volt e jelen gyűlésen a köznemesek szájokba is adva, kik a szomszéd helységeiből vagy 30an most is megjelenének. A személyes vitázatok miatt, fontos tárgyak feletti tanácskozásra három nap alatt is nagyon kevés idő maradt. Az orggyülesi szállások bérét mi is fizetjük, de mennyiségéről később határozunk; a turmezei nemesek panaszához, bár róla egy óráig beszéltünk — most nem szólunk hanem a vádlott fél adatait is bevárjuk; surgetjük, hogy az orggyülés Budapestre hozassék, 's mivel Budán van orsz.ház, ujat ne építsünk, mivel előbb való szükségünk is vannak; — több rendbeli megyei leveleket pedig az orggyülesi utasításokat készítő választmányhoz utasítottunk. — Ezen levelek, a hallgató, de több ízben följajduló köznemeség türelmét kifárasztván, egy közülök felszólalt: „hát már a mi dolgunkból mi lesz? ne tegyen a megye bennünket bolondokká, ne járjunk minden gyűlésre ide, hanem hívjuk vissza a követeket“ egy öreg táblabíró e szavakra felállt, 's mutogatá, hogy törvénytelen követek helyes törvényt nem hozhatnak, példa az urbér, mert most kin földes urnak lenni, példa az osztályos küldöttség: tehát a követeket vissza kell hini; az okoskodásban volt egy kis lyricus saltus, de nem csuda, mert hiszen az okoskodó ur költő 's Melpomene kedvelt gyermeke. Felhóztak a hírlapok is 's K.L. ellen, kiről az mondatott, hogy az Erdélyi Híradóban megyét, föspánt össze vissza gázolt, gunyolt, actio kéretett. Mondatott, hogy hírlapi czikkre, hírlapban kell felelni, de azok kik magokat sértve érzék, azt válaszolák, hogy nem felelkeznek?! el magokról annyira, hogy újságot irjanak, hanem az illyes iratokat örömmel és megvetéssel olvasák. — Hosszu időig tartott személyeskedés után, ismét a követek visszahívására került a sor; darab időig találgatták 's kutatgatták a motivumot, melly a követek visszahívására elég erős legyen. K. L. kérte a Rdket, ne essenek ismét következtelenségbe, egyébiránt ő a térrel már tisztában van, mert minden társaságnak 's így e megyének is rendeltetése van; — ez is siet czélja felé, — csak azt nem foghatja meg, — hogy most a juliusi forró napokban cselekszünk 's be nem várjuk a decemberi decretalis napokat. — Kiemelé egyébiránt azon tettnek következtését, mi szerint e megye követek törvényessége vagy törvénytelenége feletti határozatot kezeiből kibocsátván, azt a felsőre bizta. Sok vita után a határozat kimondatott, hogy a megyében az ingerültség 's a követek iránti bizodalatlanság nőtten nő, tehát august 28kára az összes nemesség behívassék, hogy a követek felőli végső rendelkezés megtörténjék. — Így áll most Szatmármegye, 's nyíltan kimondhatjuk, hogy a közdolgok, a személyes érdekek miatt, nagyon hátramaradnak.

Torna megyének mult nyárelő 13-ki közgyűlésében hirdettettek ki a már az előtt választmányilag tárgyalatott királyi előadások, 's itt is köz örömet gerjesztének 's volt szó arról is a választmányban, hogy Ő Felségének ezekért köszönet mondassék, de ez azon észrevételre, hogy azok ő kir.felése magas országloí köteletségének eredményei, köszönetet pedig csak kegyelem vonhat maga után, elmellőztetett. Legelsőben is a katonaelelmezési és szállásoszi munkálat vétetvén fel, az csekély észrevételekkel, mellyek közül legérdekesebb az, hogy a katonaság elhelyezésében a törvényhozó testület figyelme az ország helybátorságára vezetvén javasoltatik, mennyiben az országos választmány tervében erre kellő figyelem nem fordított. Ezután szőnyegre került a büntető 's javító rendszer feletti országos választmányi munkálat azon része, melly a büntetőrendszerről szól, előre bocsátván a vitakozás folyamatá hiven tükröző jegyzőkönyv, mellyre nézve szinte kevés észrevétel tetetett, 's többnyire a külön vélemények fogadtattak el, kivéven az eskütszékeket illető, melly a miénkhez hasonló, v. nagyobb megyékben sem látatott

még most létesíthetőnek, továbbá a katonaságra szinte kívánjuk ezen büntető törvényeket kiterjesztetni csupán a katonai szolgálat körében elkövetendő kihágásokat hagyván katonai fenyíték alatt. F. Julius 3kán ismét közgyűlés tartatván, a büntetkekről szóló rész tárgyalatott; mellyre nézve köv. változtatásokat kívánunk: a bűnösök s büntettek többsége esetére javasolt kedvezést nem helyeseljük, mert az ösztönül szolgálja rosra; a felbujtó csak meghatározott büntényre felbujtásért büntetessék, a külön vélemény szerint; az elévülés felségsértés esetében csak egy év legyen, szinte a különvélemény szerint; — tiltott nemi közösködés esetében a nő is büntetessék, nemcsak a férfi; becület-sértő nemcsak pénzre, de fogságra is büntetessék; a visszahuzás csak könnyítő körülménynek tekintessék; a pénzhamisítón megvéteni rendelt büntetés ne a királyi kincstárba, hanem az országos pénztárba tétessék; a gyújtás megakadályoztatása esetében a gyújtogatóra szabott 3/4 büntetés keveseltetvén a mennyiben ő a tettet teljesen végre hajtotta és szándékán kívül gátolatott meg a tüzgyuladás, tehát egész büntetéssel illetessék; felségsértés esetében az eláruló és feladó büntetlen maradjon; hitlenségre nézve a külön vélemény pártolatik, azon bővitésel, hogy a törvényelleni ajánlást beszedő tisztviselőt büntetni elmulasztó hatóság is fenyítessék; ügyeseiket ok nélkül elhagyó 's az elhagyást korán tudokra nem adó ügyvédek mint eskuszögök büntetessenek; a hitnemeseknek ne köteleztessenek a megyék rendőrségi szabályaitak jóváhagyás végett felterjesztési az csak a törvény-ellenieket törölheti el. — Ezután szőnyegre került a nálunk is mindenkor ingerültséget előidézni szokott vallástárgya; mellyre nézve a c. erus 's r. kath. egyh. tagjai a választmányak már a választm. ban olly véleményt nyilvánítottak, hogy az ujabban tanácskozás alá került tárgya avatkoznum sem kell, 's ezen kérdés szavazatra bocsátatván, azon többször ismételtett észrevételre, hogy e tárgyra nézve utasítást kérvén követek, őket a nélkül hagyni nem lehet a megyét szavazat nélkül hagyni nem akarjuk, döntöttele az elnök, saját szavazatával a dolgot oda, hogy bele kell avatkozni, 's úgy történt, hogy a választmányban majd mind azon pontokra nézve, mellyekről tudtuk, hogy az országgyűlésen már nagy többséggel keresztülmentek, többnyire ellenkező vélemény állapított meg, sőt világi tag még azt is kívánta, hogy ezen ujjolag felelevenített részeit a vallás dolgában készült törvényozikkelynek köttessenek össze a mult országgyűlésen már megállapodást nyertekkel, világosan kimondván, hogy semmi se legyen belőle, de ezen a keresztyén vallás 's alapjával, tudniillik a felebrati szeretettel merőben ellenkező türelmetlenség bélyegét megyénkire süttetni a tegnapi gyűlés nem engedé, mert ámbár a reversaliskok, az evangelikusok nemellyikének h a n y a g s á g a m i a t t, a szőlők többsége szerint, a multa erőben hagyattak is; de minden keresztyén felekezet polgári jog-egyenlősége, a papi jószágokat 's alapítványokat ide nem értve, továbbá az átmenetel szabadsága, elválasztás esetében az evangelicus félnek uj házasságra léphetése, az 1797/ki 26ik t. cz. 14ik sának eltörlesztése, a válóperekkel eddig együtt itéltetni szokott női hozomány 's a t. feletti bíraskodásnak polgári törvényszékhez áttetele, unitaria és minden keresztyén vallás szabad gyakorolhatása nagy többség általi pártolást nyertek. Valóban ohajtható is volna már, hogy a vallás ne alacsonyítottatnék le 's ne használattának a legszentebb jogok, úgymint emberi méltóság, lelki szabadság 's füg.-ség elnyomatására, szeretetlenség terjesztésére, mert ez annak alapítója tanításával, ki még ellenséginket is szeretni tanított, 's azt mondá, abbul isméri meg hogy én tanítványim vagytok, ha egymást szeretitek, csakugyan nem fér össze, 's a naponta rémitőbben mutatkozó indifferentismus epen így mozdítatik leginkább elő. Előkerült még ez által a breve 's arra adott királyi tetszvény dolga is; de ezek felett, minthogy a breve sérelmes volta miatt már előbbi határozatunk vala sőt fel is irtunk, 's illy helyzetben már a tetszvényt is sérelemnek kelle tekinteni, nem sok vitakozás volt; akarjuk azt is, hogy a horvát követek magyarul tartozanak az országgyűlésen szólani, 's hogy az országgyűlés Pestre tétessék át. L. M.

Turóc megyének jun. 19én kezdett 's 28án elosztott, törvényszékkel felálvta tartott évnegyedes gyűlésen hozott határozatok érdekeshjei közé sorozandók e következők: 1) Bizonyos Miskusz György nagy-csepecsényi kovács hamis huszasokat csinálván 's e miatt megyei börtönünkbe zárátván, annak 's általa elkövetett bűnök elítéltetése helytartótanácsi intézvény szerint, törvényszékünknek hagyatott meg; azonban

a hamis pénzesinálókra nézve világos törvény levén, mi ezen engedvényt el nem fogadtuk, annál is inkább, mert súlyosabb itéletozás esetén a kir. táblából felebbviteli itélőszék válnék, holott annak illy ügyben első fokozatának maradni kell, 's mivel a felperesség a' tiszti ügyészre semmiképp át nem ruházható. 2) Országgyűlési követink kétrendbeli jelentése szinte tanácskozásiuk tárgya volt, de mivel a vallási szabad átmenetelre nézve követink e' megyének szellemével 's az 1839. ez érdembeli utasítással meg nem egyezőleg nyilatkoztak, ezen utasítás 's a szabad átmenetelt semmiképp nem korlátozó utasításunk egész terjedelmében nekik megküldetni rendeltetett; 's miután egyik jelentésből az is kitunt, hogy követink bizonyos tárgyra nézve utasításunkra általánoson hivatkozván, a szerinti szavazásukat csak általában adták tudunkra, jövendőre megkivánjuk, miszerint a kerületi ülésekben tárgyalat kérdések érdemében kisebbségben maradván, nemcsak a kitűzött kérdés irányát, de annak egyszersmind mi indítóokkoki támogatását vagy ellenzését, jelentéseikben röviden érintsék. 3) Anyautasításunkban az 1791: 26. t. cz. ellenére kötött vegyes házasságokból született gyermekeknek sorsa elég kimerítőleg meghatározva nem levén, azok törvényességét pótlólag elismérjük. 4) A katonaság-élemezési munkálat jóváhagyatott, kikötvén, hogy ha a javasolt egyezkedés nem sikerülne, inkább a mostani szállásolási mód maradjon meg 's a laktanyák építetése a törvényhatóságok önkényére hagyassék, minden esetre pedig a katonaság tartása porták szerint osztassék fel, mert vannak megyék, hol evek 's évek óta katonaság nem tanyázott. 5) Gyűlés vége felé bemutatvatván a fenyítő rendszeri munkálat, 's azt kísérő küldöttségi észrevételek, miután azok tárgyalása hosszabb időt kíván, jövő gyűlésre halasztatott. 6) Tolna által honosításra ajánlott Bombelles gr. 's a t. általunk csak ugy pártolattak, ha érdemeik országosan elismértetvén, 's taksákat minden esetre lefizetik. Ez alkalommal volt, ki azt mondá, miszerint ő abban semmi érdemet nem talál, ha valaki magyar hajadont vesz el hitvesül, mintha bizony annak díjaul honosítani kellene az idegeneket 's a taksákat is elfengedni! 7) Pestmegyének katonai erőből eredt sérelme csak tudomásul vétetett, ellenben 8) Győr-megyéé a honfuitás érdemében 's Hont 's főispáni hitet tárgyaló javaslatai nálunk is vizshangra találtak.

Szarvas jul. 7ről. A békesi evang. esperesség részről tudult adatik az illető szülék és tanuló ifjuságnak, hogy t. Vajda Péter ur a szarvasi esperességi főiskolában néhai Magda Pál ur halálával megürült rendes oktatói hivatalt elvállalván, a theologiai és philosophiai cursus ismét f. évi szeptember elején kezdetét venni. Mire nézve, kik ez alkalommal olly egyed vezérlete alatti kiképeztetésükre, ki a hazában irodalmi érdemeiről 's jeles tehetségeiről eléggé ismeretes 's a kinek megnyerésén a fennevezett esperesség csak örvendhet — használni kívánják, egyébiránt pedig a tanulmányok hazai nyelven előadásában gyönyörködve részt venni ohajtanak, egész illedelemmel meghívának 's elváratnak. —

M. Óváról július 23án. Az itteni k. gymnasiumban f. 1842³ iskolai évben 183ra növekedett tanuló ifjuság nyilvános próbatételeit közmegelegüléssel végezte. A nemzeti közohajtás következtében nagyobb részint a tudományok magyar nyelven adattak elő. A szónoklati kiképzésre magyar és latin classicusokból ki-zemeltetett helyek 's eredeti dolgozatok használtattak és szavaltattak. A szava atok és feleletek képesek valának meggyőzni a hallgatókat a felől: miképen a noha különböző magyar, német, tót és horvát ajku ifjak tanulmányaikat nem csupán nyelvel pergetik el, hanem egyszersmind értik és így a felől is, hogy nincs nehézség a serdülő elme előtt, mit buzgó tanitók ügyes fáradozás által le nem győzhetnének. Különös figyelemre ébreszté a megyei alispán, több tisztviselő 's más tisztes rendűekből állott díszes hallgatósgot a felebb érintett idegen ajku ifjaknak magyar nyelvbeni könnyűségök 's tiszta kimondásuk. Általában a tanuló ifjuság jeles előmeneteléről bő meggyőződést szerze magának a hallgatósg. De vannak is ezen kisedded mezővárosnak kedvező körülményei, mellyek ezt a muzák termékeny iskolájává avaták: illyenek a külkörnyék, mellyet a főhgi urod, 's m. városi polgárság, a földmivélés 's különösen a fanövesztési ipar által kellemes édenné varázolt, illyen a lakosok miveltésge és erkölcsisége, Mosony közelében a kereskedési közlekedés, mellynek utján a tanulók az iskolai év kezdetével ide, végével innét könnyeden kevesebb költ-

séggel elutazhatnak. A város belköre szűke miatt eddigelő ugyan a tisztos szállások hiányoztak, jelenleg azonban ezen akadályt is felülmúlhatja az új és kényelmes épületek napontai szaporodása; felülmúlja pedig a tehetősb szülék érdekében a helybeli collegium és iskolák igazgatója nt. Bendik Ferencz buzgó gondoskodása, ki a szerzet házat úgy megbővíté, hogy abban jelenleg külön szobákban 24 tanuló ifju kényelmes szállással, tartással és szolgálattal megkiváncolatlag láttathatik el, kik is az igazgatóság felügyelése 's az illető tanítóknak gondos felügyélés alatt a rendszeres tanulmányokon kívül, a szépművészetekben, ékes írás, hangászat, francia és német nyelvben szüleiknek v. gyámjaiknak tetszésük szerint különös mesterek által taníttathatnak. Miről's a feltételekről, melyek mellett az ifjak ide bevethetnek, bővebb tudomást fennevezett iskolai igazgatóságnál levél által szerezhetni.

Pozsegai közgyűlés. Az országgyűlési alsó táblának a latin nyelv használatát eltöltő határozata következtében jul. 17én Pozsegamegye Rendei is összegyűltek, 's ingerült tanácskozásaikból következő határozatok keletkeztek: 1) Mind az egyesült országok követői, mind különösen a pozsegai köv. utasításaihoz hűk maradjanak 's nemcsak az országos, hanem a kerületi ülésekben is diácul szóljanak. 2) Ő fels. a király alázatos felirással kéressék meg, hogy a kapcsolatos országokat 's követőiket legf. ótalma alá fogadni méltóztassák. Ezen felírás pártoltatás végett valamennyi tót és horvátországi megyével közöltetni fog. 3) Ő exc. a bán meg fog kéretni, hogy a báni conferentiából számos tagu választmányt intézzen, a trón számolyánál a megsértett municipalis jogok orvosoltatásáért ezen országok nevében esedezendőt. 4) Ő cs. k. fensége a nádor, ő exc. a k. személynök 's ő exc. a főispán Széchen gr. szinte meg fognak kéretni, hogy ez országok követeit hatalmas pártfogásuk alá venni méltóztassanak. 5) A követek oda utasítottak, hogy a tótországi megyéket ne engedjék a magy. vármegyékkel összekevertetni, hanem ezek „Slavoniae inferioris“ a horvátországiak pedig „Slavoniae superioris“ nevezet alá foglaltassanak. —

Arad. Városunk a korszellemi haladásban ha több vetélytársait általánosan el nem érte is, de ugy látszik azoktól épen elmaradva sincs. — Ezt látszik bizonyítani a most Scherfeneder Ferencz igen kedves és érdemteljes polgármesterünkkel intézkedése által több helybeli polgárból alakult tűzvéds oltó társaság, melynek különösen czélja: az akármely időtájában kiütött tűznél leghamarább megjelenni 's annak tökéletes kioltásán minden módon teljes erővel igyekezni. Melly üdvös czélnek ezen társaság eddig is milly sikerrel felelt meg, tanú a juliusban kilencz nap alatt — még pedig kettő fényes nappal, egy pedig éjjel 12 óra tájban támadt, — 3 rendű tűznek további harapoztatól a leg-tömöttebb részint nád részint sindely-tetejű épületeknek a hőség daczára is helybeli igen pontos városkapitány Jankovits Gábor, ugy a rendőri hivatal gondos felügyelése közben gyorsan jőni szokott segítségével szerencsés megmentetésük. E 's városi közönség illy emberbaráti erényességét legalább részben is hálalándó, ezen társaság derék egyedeinek nevét a hazával tudatni kívánta, elnök Ritt József (ki illyes buzgóságaért testvérjével Ritt Pállal már ezelőtt több évvel díjmenten polgárlevéllel ajándék. meg) a többi tag: Schor Antal, Schor Jakab, Bekény Gy., Schor Lajos, Szibik Fridrik, Gruber Lajos, Pártl Mihály, Botyányi József, Scherfeneder J., Szölösy István, Fögel János, Kern Ágoston, Krész János, Pap József, Mallár László, Mallár Károly, Szeidl József és Német Miklós. Adja az ég! hogy ezen szép példa másutt is méltó követésre találván — ne legyünk kénytelenek lapjainkban a sok tűzvész közlését iszonyodva olvasni 's ajtónk előtt a szerencsétlen megégették segedelemkerő sajnos szavait részvétellel hallani!!!

Fokszabadiak hálája. Fokszabadi a Sióbalpartján Veszprémmege Somogyot érintő szélén terül el áldott határával. Új élet reménydus hajnalát derite fel t. veszprémi káptalan lelkes földesurunk Fokszabadi helységére, jobbágyaira 's egyházi személyeire: ugyanis a ritka kegyességű földesuraság, főtisztel. Kéry János kan. ur 's gazdasági főfelügyelő jótékony 's csak áldást árasztó befolyása általmár ezelőtt több évvel serkenté a jobbágyokat új földosztály-elfogadásra, mire ők csakugyan hajolván, szerződésre léptek, 's e szerződés erejénél fogva a jobbágyok a helységhez legközelebb eső dülöket ohajtván magának szántó 's réti földekül kiosztatni, hajlott a kegyes földesuraság a jobbágyok ság kérelmére, 's a szerződés következtében egész

helyhez 22 hold szántóföldet (első osztályzatnak földjeink) 10 hold réti földet, 13 hold legelőt 's egy hold kender 's káposztás földet ajánlott, a holdakat 1,200 □ öllel számítva, 's már a földek nagy részének a mult ősz engedékenysége miatt kiosztatása sikerült. Tagosztályra nem levén még népünk megérve, a földesuraság ezt különösen ohajtá, három nyomásban kapja ki minden jobbágy szántóföldet, 's minden nyomásban önkívánságuk szerint két darabban és így minden jobbágyi szántóföld hat darabban, réti földek részint réti részint földekül adattak ki, legelőjök az uraságitól elkülönözve. Kilencz egész telek osztott ki most ujlag a jobbágyok közt negyedrészt telkekre hasítva, és így 18 eddig negyedrészt telkes jobbágy lett urasága részrehajlatlan kegyelméből féltelkessé, 's 18 eddig házas zsellér negyedrészt telkessé, 's e szerint 36 jobbágyot ajándékozott meg fejenként mintegy 300 v forinttal magas kegyü földesura, (sőt nálunk még drágábbak a negyed rész telkek) miért ők háladatos érzéssel telve áldják földesuraikban gyöngéd szerető atyjait. Az egyházi személyek egy tagban ohajtván illetőségeiket kivenni, méltányoltatott kérelmük 's telkeik már egy tagban kihassították. A lelkészek (mert részint kath. részint reformált részen vagnak a jobbágyok) a kath. lelkész ugyan 50, a ref. lelkész 46 holdból álló egész telket; az iskolatanítók 's jegyző külön 23 holdból álló féltelket kapván a község megkímélése tekintetéből legközelebb a helységhez. Őrszemekkel kiséro Kéry kanonok ur a pór nép házi viszonyait is, miszerint több atyáinak egy fedél alatti lakásuk ezerféle viszálykodás magvait rejti 's hordozza magában, két gazdának egy udvarbani lakását eltölté a békeszerető uraság és számukra mintegy 20 téres 's alkalmas házhelyet osztott ki a helység szélein, 's a lelkészek házi telkeit is egyegy jobbágyhelylyel bővíté. Ezeket tudatni a t. közönséggel, 's mind az egész jobbágyok: úgy az egyháziak hálás köszönetét kegyes földes uraságuk iránt nyilvánítani szent köteleességemnek tartám. Cserky ref. lelkész.

Szerbia.

(Az új választást a szultán megerősíté. Lieven Belgrádban.) Jul. 19én azon örömdetes hír érkezék Konstantinápolyból Belgrádba, hogy az ujlag fejedelemmé választott Karagyorgyevics Sándort a szultán a konstantinápolyi orosz követséggel egyetértőleg ismét megerősíté. Jucse őrnagy, mint tatáraga, jul. 17én indult meg a nagyuri beráttal 's Belgrádban fényes készülétek tételtek elfogadtatására, hol már kétségkívül meg is érkezett. Szultáni biztosul Hafiz van kinevezve, ki a meghatározandó napra Vascsenkoval egyetértőleg a nép képviselőit összehivandja 's előttük a berátót kihirdetendi. — A még folyó magy. földön tartózkodó szerbek közül sokan folyamodtak hazabocsátatásért, minthogy azonban ezek többnyire olyanok, kik vagy nem Szerbiában születtek, vagy mint bűnösök tömlöczökből szöktek meg, oda utasítottak, hogy kérelemleveleiket egyenesen a fejedelemhez intézzék, kit illet a megkegyelmezési jog. — Jun. 28án a szerbek szerencsés utat kívántak Lieven bárónak, de mikép kelle megütközniök, midőn jul. 24én esti 7 órakor „Nádor“ gözönsöt ismét Zimonyban termelt? Még akkor este Vascsenket Belgrádból magához hivatta Lieven 's az másnap reggel megérkezvén, néhány óra mulva Belgrádba mentek 's mindenek előtt Vuicsics és Petronievicsnak meghagyatták, hogy Szerbiát azonnal hagyják el 's Konstantinápolyba siessenek. Lieven Belgrádban több hónapi szállást fogadott. Mit művelend, az még mind titok. —

Amerika.

(Mexikóban békekötés. Braziliában kamaranyitás.) Uj-orleansi hírlapok szerint, melyek Uj-Yorkból jun 24-éről érkeztek meg, a mexikóiak 's yukataniak közt jun. elején békeszerződés kezdődött Ampudia a maridoi kormányzót az ellenségeskedés megszüntetésére 's az egyezkedések végett mindkét részről két biztos-kinevezésre szólítá fel. Egyik feltételül az ki vántatott, hogy a mexikói hadak Yukatan földéről tisztuljanak el, miben már Santa Ana is megegyezett. Hír szerint Mexiko Texassal is fegyvernyugvást kötött. — Braziliában apr. 25én kelt cs. leirat által a kamarülések maj. 2aig elhalasztatván, e napon nyitattak meg az 5ik törvényhozás másod izbeli ülései. A császár rövid beszédben előadá donna Francisca férjhez mentét, mely szerencsés összeköttetés által az ország kereskedése sokat nyerend; megemlíté a szomszéd státusok háborus állapotját, mehezkepest a szükséges intézkedések megtételtek; belügyekre nézve kiemelté az ipar 's föld-

mivelés szép előmenetét; a pénzügyre nézve ugy nyilatkozték, miszerint újabb ajánlatok által a bevétel 's kiadásokat egyenlő lábra állítani elkerülhetlen; végül több törvényjavaslatot érintett meg a beligazgatás javítására, miket a miniszterek elő fognak terjeszteni. A tanácsban (első kamra) a hadierő vizsgálatkor azon indítvány, hogy azok kik katonai szolgálat-kötele sségüket pénzül akarják megváltani, ezental ne 400, hanem 600 milreist tartozzanak fizetni, elfogadtatott, de a követkamrában megbukott, mire az alaptörvény szerint mindkét tábla vegyesülésben szavazván, az indítvány csakugyan pártoltatott. — Uj-Yorkból junius 26áról írják, hogy az egyesült státusok főügyésze Legeare meghalván, Tyler elnök szándéklott utazásával felhagyott. Az elnök fia „egy szakál- 's velőtlen ifju“ miként őt egy uj-yorki hírlap nevezi, országszerte utazik 's az irlandi repeal részire hatalmas beszédeket tart a gyülekezetekben, Angliát minden módon ócsárolván. A statustikár Spencer roszalá az ifjoncz magaviseletét 's általjában O'Connell 's Irland iránt csökkent az értelmes amerikaiak részvéte.

Spanyolország.

(Madrid előtt még sem történt összeütközés.) Narvaez jul. 15kén csakugyan megjelent Madrid előtt. Ismételt felszólítására 17kén azt válaszolá a fővárosi tanács, hogy Madrid semleg vtselendi magát, 's a csata bevégezte előtt kapuit semmiesetre nem fogja megnyitni. A polgári katonaság éjjel nappal fegyverben állott, 's 17kén néhány puskaszót váltottak a táborsemek a bástyaőrökkel, mi egy kapitány's 2 polgárkatonának életébe került. Madridban általános ingerültség uralkodik, de e mellett egyszersmind olly bátorság, hogy a katonák vígan tánczolnak az őrtanyákon. Némelyek csodálkozásukat jelentik, hogy Narvaez és Aspiroz mindedig sem merészlék Madridot megtámadni. És pedig épen nem csodálhatni, mert összesen alig van 7 ezer emberök, 's a sűrű szökések ezek számát is naponkint fogyasztják. Legfőlebb 20kán Seoane és Zurbanomindenesetre Madrid elibe érkeznek, 's akkor a zendület vezérei kénytelenek leendnek vagy megküzdenni velök, vagy pedig Guadarrama felé visszavonulni. Más szabadulási ut nincs számukra, mert kelet felé Iriarte és Ena sergeibe botlanának, a déli részeken pedig Esparteroval találkozhatnának, mely vidéken Concha mindedig sem tudott boldogulni. Narvaez eltávozta után Teruelben a zendülők meghasonlottak, 's uj juntát választottak, ez uj juntában mindazáltal épen Espartero párthivei képezik a többséget. Vigo, Galicziában, az őrséggel együtt meghódolt Espartero kormányzónak. Saragossát folyvást siker nélkül csábitgatják a zendülők, 's e város igenis nyiltan kimondá, hogy mindenesetre hű marad Esparterohoz. Ezenkívül a zendülők pénztárai annyira kiapadtak már, hogy a barcelonai főjunta kényszerített kölcsönhez készülni, mely rendszabály bizonyosan tetemesül lefogja hangolni a lakosok lelkesültségét.

(Narvaez és Aspiroz Madrid előtt eltávoztak. Aumale hg ajánlata.) Telegraphi sürgönyök szerint Narvaez és Aspiroz jul. 18kán este Torrejon felé siettek, hol Seoane és Van Halen sergeivel megütközni szándékoznak, mi minden esetre nagy merény, mert Zurbanó is gyorsan közelit hadsergével, 's így a zendülők könnyen két tűz közé szorulhatnak, mik közül bajos leend a szabadulás. E közben a fővárosi lakosság nagy lelkesülést tanúsit Espartero mellett, mit alig magyarázhatni meg; Mendizabal rendkívüli ügyességet fejt ki, a nemzetörseget megvásárolt kémekekkel árasztá el, kik minden oldalon nagyobbítják Espartero mellett a buzgalmat. A kir. palotát számos zászlóalj őrizi, minden utczában torlaszokat emelnek, a bástyákat erősítik; szóval mindent elkövetnek, hogy bármilly kemény ostromot is szerencsés sikerrel állhasson ki a főváros. Az egész férfi lakosság fölfegyverkezett, minden bolt zárva van, 's kereskedési üzérkedés tökéletesen megszűnt. A Madridban tartózkodó vezérkari főtisztek a nemzetörök soraiba állottak 's minden szolgálati fáradalomban egyenlőn osztoznak. — Hire jár, hogy Aumale hg egész vagyonát, mit Condé hgtől öröklött, 's melly mintegy 100 millió frankra megy, Franciaországnak szándékozik ajándékozni, ha spanyol trónra juthat. —

Anglia.

(Gyorsutazási példa. A Puseysmus terjed.) Albert hg jul. 19ikén regg. 7 óra felé vasutrá ult 's 9kor már Bathban volt, hol reggelizett. 10 órakor Bristolban jelent meg, 's „the Great Britain“ 1000 löreji gőzöst megkeresztelé; e roppant gőzös 80 lábbal haladja meg a legnagyobb angol sorhajó hosszúságát. —

Esti 7 órakor már ismét Londonban volt Alhert hg, s így 250 angol, vagy is mintegy 54 magyar mérföldet 12 óra alatt haladott keresztül, ámbr Bristolban több óraig tartózkodott. A' puseymus annyira terjed Angliában, hogy 12 ezer lelkész közül legalább is 9 ezer pártolja már e' tant. —

(Példa a' tory kormány ügyekezeteiről. A' khinai háboru haszna. Grey nem halt még meg.) A' dublini repealgylésen O' Connell szokás szerinthosszu beszédet monda, mellyben többi közt kiemelte a' tory kormány lélekimerettségét, mit Irlandra nézve gyakorlani szokott, 's így nyilatkozott: „Gyakran mondják, hogy az irlandi köznép nem szereti földesurait. De ugyan csoda é ez? Donoughmoore l., most 7 böcsületes családot üzött el jószágiról, igen gazdag ember. Akarjátok é tudni, miképp jutott roppant vagyonához? Atyja, Hely Hutchinson, folyvást hivatalokért ostromlá nagy családja számára a' tory kormányt elannyira, hogy midőn Townshend l. irlandi kormányzóságáról Londonba visszatért,

III-ik György király előtt így jellemző őt: „Ha fölsegged Angliát, Skótiát és Irlandot neki ajándékozta, Man szigetét bizonyosan még káposztáskertnek fogja kikérni. Ez bötü szerint igaz, valamint az is, hogy miután családja valamennyi férfitagja kapott már hivatalt, — 's csak egyetlen hat hónapos lyánya volt, kiről még nem gondoskodott, ennek számára is törekvők a' kormánytól valamit kicsikarni. A' lordhelytartó sajnálkozással monda, hogy e' pillanatban semmi nem szolgálhat az érdekes kisasszonykának, mert jelenleg csupán egy őrnagy állomással szolgálhatna, ez pedig nem alkalmas hivatal illy gyöngé kis lady számára. Hutchinson azonban tüstint oda nyilatkozott, hogy épen ez az, mit lyánykájának o-hajt 's a' gyermek, Morgan név alatt, csakugyan drágonyos kapitányná nevezteték ki. Midőn pedig néhány hónap mulva ezredébe kellett volna állani a' furesa őrnagynak, b o l c s e n s z á m o l ó a t y j a az őrnagyságot jó pénzen eladta. Ime, így bännak a' t o r y k Irlanddal, 's ne csodálják azután, ha a' népet kicsapon-

gásokra keserítik.“ — A' khinai háboru költségeit a' kárpótlási összeg másfél millió sterlinggel haladja meg. — A' repealadó összege n angol statuspapirokat vásároltat O' Connell, mi elég világosan tanusítja, hogy csakugyan nem szándékozik polgárháborut támasztani Anglia ellen. —

Franciaország.

(Terv a' spanyol királyné férjválasztása iránt. Győzelem Algirban). A' spanyol ügyek mostani állása nagybenyomást tett don Carlosra, ki azon föltét alatt kész jogairól a' spanyol koronára nézve örökre lemondani, ha Izabella kezét legidősb fia nyereudi meg. Ez ajánlatot már tavaly tévé neki a' francia udvar, most azonban hallani sem akar többé róla 's így alkalmasint nem is fog annak kivitele sikerülni. — Julius'elején az algiri hadsereg egy része ismét megroháná Abdelkader táborát 's igen gazdag zsákmánynak juta birtokába; az emir hies fekete harczménje elesett 's gazdája is csak alig menthető meg életét. —

É R T E S Í T Ő.

Gőzhajók járása.

indul: **Pestről Pozsonyba 's Bécsbe** mindennap egy gőzös regg. 8 órakor 's minden szerdán és vasárnap reggel egy rakhajó. —
Bécsből Pozsonyba 's Pestre szinte mindennap egy gőzös délutáni 2 órakor, ezenkívül minden vasárnap és csütörtökön egy rakhajó. —
Pestről Zimony 's Orsova felé majus elejétől october végeig, hajnalkor hetenkint kétszer (vasárnap és csütörtökön) **Ujvidék** felé minden kedden, **Mohács** és **Eszék** felé minden pénteken egy utasi gőzös; végre **Zimony** és **Drenkova** felé minden vasárnap és csütörtökön, az aldunára mindenkor regg. 4 órakor. E' fölött **Pozsony** és **Bécs** közt mindennap megfordul **Bécs** nevű gőzös.
 Érkezik: **Pestről Bécsbe** 's viszont mindennap; **Orsova** és **Zimonyból Pestre** minden vasárnap és csütörtökön.

Lóárverés.

Somogy megyei Lengyel-Tóti gazdasági tisztsége, a' Nagy-Kanizsa 's Pest közti országos postauton, Öreg-Lak és Zölös-Györök között, jelenti, hogy f. évi aug. 28-dikán gróf Festetics Miklós ménese, mellyben találattik: 4 eredeti angol telivér csödör, 60 anyakancza 's ezek közt 12 telivér, a' többi pedig mind félvér, 's angol és arab származású; továbbá: 1, 2, 3 's 4 éves csikók, mik közt több telivér csödör és kancza, hámban 's nyereg alatt használhatók, — árverés útján a' legtöbbet ígérőknek eladtnak. E' kitünő jelességű lovak dícséretére valamit mondanunk fölőslég, elég legyen annyit említenünk, hogy a' pesti, pozsonyi, hetesi, bécsi 'sat. versenyek legjelesb pályázóji többnyire ezen ménesbeli lovak voltak. 4—6

Haszonbérleti árverés.

Tek. Pest vme gyeben nem messze Pesttől fekvő 's a' fels. es. kir. családjószág rászkevi urod. tartozó gazd. épületekkel ellátott 2880 holdbul álló Szunyogipusztaf. 1813. é sz. Mihály napj kezdve 6 egymásutáni eszt. f. évi aug. hó 24-én a' promontoriumi főtiszt hivat. regg. órákban tartandó nyilvános árverés útján, felsőbbi helybenhagyás fentartása mellett haszonbérbe kiadandó.
 A' bérleti szándékozók szükséges bánatpénzzel ellátva a' fenn kitett időre 's helyre hivatalosak, a' hol is a' bérleti feltételek előképen megtekinthetők. Kelt Promontóriban Julius hó 20-dikán 1843 2—3.

Sz. kir. Debreczen városa részéről közhírré tétetik: hogy azon városi közöns. épület, melly több év előtt játékszínül szolgál 's melly Czeglédutca szegletén levén homlokzatával a' piacra, egyik oldalával pedig az új városházra néz, felsőbb helybenhagyással f. évi aug. 11-én a' városgazdai hivatalszobájában tartandó nyilvános árverés útján a' többet ígérőknek örök áron el fog adatni. 2—3

Hirdetés.

A' nm. m. kir. udv. kamra rendeletéből az ó budai és visegrádi koronauradalmak részéről közhírré tétetik, hogy az uradalmi pinczékben f. évi augusztus 1-én 's következő napjain tavalyi termés-

Haszonbérleti árverés.

Tek. Pest megyében nem messze Pesttől fekvő 's a' fels. es. királyi családjószág rászkevi urad. tartozó's gazdasági épületekkel ellátott circa 1939 holdbul álló kis adacsi, 10,293 holdb. álló alsó adacsi, 4059 holdb. álló közép adacsi, pusztarész 1814-ik év apr. 21. kezdve 6 egymásutáni eszt. f. évi aug. hó 24-én a' promontoriumi főtiszt hivat. regg. órákban tartandó nyilvános árverés útján, felsőbbi helybenhagyás fentartása mellett, haszonbérbe kiadandó. A' bérleti szándékozók szükséges bánatpénzzel ellátva a' fenn kitett időre 's helyre hivatalosak, a' hol is a' bérleti feltételek előképen megtekinthetők. Kelt Promontóriban Julius hó 20-án 1843 2—3.

beli, egyszersmind fejér és vörös ó borok, hordó nélkül 's árverés útján fognak eladtni azonnali készpénzletetés mellett és pedig O-Budán f. évi aug. 1-jén, Budá-Örsön 2-án, Zsámbékon pedig aug. 3-án, Tahí és Bogdányban aug. 4-én, és Visegrádon aug. 5-én; hova a' venni szándékozók ezennel hivatalosak. 2—2.

A' nm. m. kir. udv. kincstár tanácsa kegyes rendelkezésénél fogva a' k. koronai és szabados tiszánimeni kerület tanácsa részéről közhírré tétetik: hogy a' most érintett kerületben keblezett Mohol és Petrovoszello helységben, ugy szinte az ó becei külső koreszmában vagy is csárdában a' bor és pályinkamerési. — O-Becse, Ada és Senta mezővárosok

országos vásáraikban pedig a' helypénzszedési — továbbá O-Becse és O-Kanizsa mezővárosokban, ugy szinte Földvár és Petrovoszello helységekből a' husvágási, — annakutána Ada, Senta és O-Kanizsa mvsokban, valamint is sz. Tamás, Turia, Földvár, Petrovoszello, Mohol és Mártonos helységekből a' kozarai, vagy is őszi hónapokban üri, juh és bárányhus vágási, — és az egész kerületben a' nádályfogási jogok — végre ó becei határban gyakorlandó tiszai halászat f. e. aug. 16-án O-Becse mezővárosban a' ker. tan. épületben regg. órákban tartandó nyilvános árverés útján — jelesen az utóbb érintett tiszai halászat jog 2. a' többi elősorolt haszonvételek pedig 3 egymásutáni f. évi november 1-ő napjától elejét voendő évre haszonbérbe adatni fognak; mire nézve mindazok, kik ebbeli haszonvételek iránti árverésekhez hozzájárulni kívánnak, kötelesek leendőnek, árverés alkalmával vagyonaik állapotját hiteles oklevelekkel bemutatni, és a' kibérlandó haszonvételekhez arányzott bánatpénzt letenni — a' többi szerződési föltételek a' kerületi jegyzői hivatalnál még az árverés előtt akármikor megtudhatók. 2—3.

A' nm. m. kir. udv. kamra rendeletéből közhírré tétetik, hogy a' magy. k. kamrai és koronai uradalmak ez évi juh- és báránygyapju természetvénye, bérmenten részint O-Budára, részint Pestre szállittatván, eladásra állittatik ki, és pedig:

- 1) az ó-budai koronai uradalombul mintegy 39 mázsa juh- és 5 mázsa báránygyapju;
- 2) a' diósgyőri koronai uradalombul mintegy 50 mázsa juh- és 3 mázs. báránygyapju; végre
- 3) a' báci kamrai juhászatokbul, jelesül: Pusztá-Kula, Kis-Sztpár és Bélától 150 mázsa juh- és 12 mázs. báránygyapju.

Venni kívánók oda utasittatnak, hogy határozott 's világos számokkal kifejezett ajánlatokat, sajátkezűleg aláírva és lepecsételve, vagy minden küllön uradalom gyapjára nézve külön v. pedig az egész mennyiségre nézve együtvéve, legkésőbb f. 1843-iki aug. 28-ig és pedig regg. 12 óraig, a' m. k. ud. kam. elnökséghez küldjék be Budára; ezen ajánlatokhoz kell egyszersmind csatolni a' budai k. kamrai főpénztár, vagy pesti kir. sóhivatal az iránti bizonyítványát, hogy a' bánatpénz azon két hely egyikén vagy készpénzben, vagy statuspapirokkal, keletbeesők szerint számítva, lefittetették, följegyeztetvén egyszersmind az ajánlattevőnek szállása. Áll pedig e' bánatpénz az ó-budai gyapjura 40), a' diósgyőrire 500. a' báciaiakra nézve pedig 1600 pgó forintból.

Az ajánlatok fölbontása a' fönevezett 1843-ki augusztus 28-kán délben 12 órakor menend véghez az erre megbízott választmány előtt, 's a' legtöbbet ígérővel a' szerződés, a' nm. magy. kir. udv. kamra jóváhagyása fentartása mellett, azonnal meg is köttetik; a' többi árverők ellenben lefizetett bánatpénzöket azonnal visszakapják.

Ajánlatok, mellyek a' főnebbi határ-időn tul érkeznek, vagy a' közlött föltételeknek nem felelnek meg, tekintetbe vétel nélkül fognak visszautasittatni. —

Az ó-budai uradalmi gyapju az ó-budai tiszttartói hivatal udvarán van lerakva, a' diósgyőri és báciak pedig a' pesti kir. sóhivatalnál, hol azt 1843-ki aug. 20-kától kezdve, az árverés napjaig mindenki megtekintheti.

A' legtöbbet ígérő, a' szerződés aláírásakor a' bánatpénzt az összes vételár 25 pctjeig tartozik azonnal kiegyeztetni, melly összeg ováspénznek tekintetik 's a' gyapju elvitetésekor, mellynek 1843. sept. 15-ig mulhatatlan meg kell történni, a' fizetés kiegyeztetéséhez számittatik.

Egyébiránt megjegyeztetik, hogy csak két pctnyi rámerés engedtetik meg, 's hogy a' gyapjuzsakokat a' megszerzési áron tartozik átvenni a' vevő, megengedtetvén azonban neki, hogy a' gyapju, elvitetése előtt valamely ó-budai gazdasági vagy pesti sóházi tiszt jelenlétben megmászaltathassa.

Budán, jul. 26-kán 1843. 1—3

A' nm. magyar kir. udv. kamra rendeletéből ezennel közhírré tétetik, hogy f. évi aug. 25. 's 26-kán, szokott délelőtti és délutáni órákban a' Buda fővárosát 3/4 órányira fekvő Budaörs koronai helységben 450 darab anyajuh, 91 darab két esztendő hágókos és 200 darab két esztendő üri, mind nemes spanyol fajból, nyilvános árverés útján, készpénz fizetés mellett, a' legtöbbet ígérőknek eladtni fognak, mire a' venni kívánók ezennel meghivattak. 1—3

Hirdetés.

A' nagyméltóságú m. k. udvari kamara részéről ezennel közhírré tétetik: hogy folyó évi augusztus 17-én és következő napokon reggeli 9 órakor Budán a' kincstári épületben néhai báró Malonyay János magvaszakadtával a' királyi fűcsura szállott, 's nemes Heves 's külső Szolnok vármegyében keblezett tiszta-vársányi pusztá megnyedrésze, és Balla egész pusztá, akár küllön, akár pedig mind a' két nevezett jószág együtt, jövő 1844-ik évi szent-György hó 24-kétől számittandó három egymást követő évre nyilvános árverés útján haszonbérbe fog adatni.

Mire nézve a' bérleti 's az árverésre megjelenni szándékozók ezennel meghivattak; hogy a' fennevezett mind két jószágra nézve öszvesen véve 800, különösen véve pedig 400 pengó forint bánatpénzzel ellátva személyesen, vagy törvényes meghatalmazottjaik 's képviselőik által megjelenni, vagy írásban teendő 's hasonlóan a' fenn kijelölt bánatpénzzel ellátott ajánlataikat a' fenn kitűzött árverést megelőző napon de minden este a' legközelebb bekövetkező augusztus 17-ik napj reggeli 9 óraig a' nagyméltóságú m. k. udvari kamara elnökségének benyújtani el ne mulasszák. — Az árverési és haszonbérleti feltételek Budán a' kamrai számvevő hivatalnál valamint O-Budán is a' kamrai főtiszt hivatalnál láthatók. 1—3